

Ana-Babalar?n Hikaye Kitab? Okumaya ?li?kin Özyeterlilik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ana-Babalar?n Hikaye Kitab? Okumaya ?li?kin Özyeterlilik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=15923>

Özet

Ana-Babalar'ın Hikaye Kitabı Okumaya İlişkin Özyeterlilik Ölçeği, ebeveynlerin çocuklarına hikaye kitabı okuma eylemine dair algıladıkları yeterlilik ve güven düzeylerini ölçmek amacıyla 2009 yılında Hüseyin Kotaman tarafından geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçek, ebeveynlerin okuma etkinlikleri sırasında kendilerini ne kadar yetkin hissettiklerini değerlendirerek, erken çocukluk dönemindeki okuryazarlık gelişimine katkıda bulunma potansiyellerini ortaya koymaya hedefler. Geliştirme çalışması sonucunda 10 maddeden oluşan ve 4'lü Likert Ölçeği formatında yanıtlanan bu araç, yüksek iç tutarlılık (Cronbach Alfa: 0.901) ve güçlü yapı geçerliliğine sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Özyeterlilik, Hikaye Okuma, Ebeveynlik, Erken Çocukluk, Okuryazarlık, Ölçek Geliştirme, Okul Öncesi Eğitim.

Yazarlar

Hüseyin Kotaman.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ana-babalar'ın çocuklarına hikaye kitabı okuma sürecindeki becerilerine ve bu becerileri başarıyla bir şekilde yerine getirebileceklerine dair inançları, yani özyeterlilik düzeylerini belirlemektir. Bu ölçüm, ebeveynlerin çocuklarının erken okuryazarlık gelişimini destekleme konusundaki motivasyonları ve davranışları anlamak için kritik öneme sahiptir.

Elde edilen veriler, ebeveynlere yönelik okuryazarlık eğitim programları veya müdahalelerin etkinliğini değerlendirmede veya bu programların içeriğini ebeveyn ihtiyaçlarına göre şekillendirmede kullanılabilir. Yüksek özyeterliliğe sahip ebeveynlerin, çocuklarıyla daha sık ve nitelikli okuma etkileşimine girmesi beklenmektedir.

Yapı/Kavram

Ölçek, Albert Bandura'nın sosyal bilişsel teorisinde merkezi bir rol oynayan özyeterlilik (Self-Efficacy) kavramını ölçmektedir. Bu bağlamda, ölçek spesifik olarak ebeveynlerin hikaye kitabı okuma görevlerine yönelik kişisel yeterlilik algılarına odaklanır.

Ölçülen yapı, ebeveynlerin hikaye okuma eyleminin zorluklarıyla başa çıkma, çocuklarının dikkatini sürdürme, okuma materyallerini seçme ve okuma sürecini etkili hale getirme gibi konulardaki inançları kapsar. Bu inançların gücü, ebeveynlerin okuma sıklığı, kalitesini ve

çocukların okumaya karşı tutumunu doğrudan etkilemektedir.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirme sürecinde, geçerlik çalışmaları titizlikle yürütülmüştür. Özellikle yapı geçerliliğine odaklanılmıştır. Bu amaçla, maddelerin kapsam geçerliliğini ve uygunluğunu değerlendirmek üzere uzman görüşüne başvurulmuştur.

Yapı geçerliliği kapsamında, Pennsylvania Eyalet Üniversitesi'nde okul öncesi eğitimi alanlarda doktora yapan üç uzman, ölçekteki her bir maddenin geçerliliğini 0 ile 100 arasında puanlayarak değerlendirmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda, bütün maddelerin ortalama puanlarının 80'in üzerinde olduğu belirlenmiştir. Bu yüksek uzman mutabakatı, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yapı geçerliliği açısından yüksek derecede uygun olduğunu göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizinde iç tutarlılık katsayısı incelenmiştir. İç tutarlılık, ölçeği oluşturan maddelerin aynı yapıyı ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösteren önemli bir istatistiktir.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin iç tutarlılık katsayısı, yani Cronbach Alfa değeri 0.901 olarak tespit edilmiştir. Sosyal bilimler alanında 0.70 ve üzeri değerler genellikle yeterli kabul edilirken, 0.901 değeri, bu ölçeğin mükemmel düzeyde bir iç tutarlılığa sahip olduğunu ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Kaynak materyalde ölçeğin faktör yapısına ilişkin detaylı bir açıklamaya veya doğrulayıcı faktör analizi bilgisi doğrudan sunulmamıştır. Ancak, ölçeğin 10 maddeden oluşması ve elde edilen yüksek Cronbach Alfa değerinin (0.901) tek bir temel yapıyı güçlü bir şekilde ölçtüğüne işaret etmesi beklenmektedir. Geliştirme ölçeği olması nedeniyle, tek boyutlu bir yapıyı ölçmek üzere tasarlanmaması muhtemeldir.

Araç Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Özel bir psikolojik yapıyı ölçmek üzere özgün olarak geliştirilmiştir.)

Format: 10 maddeden oluşan 4'lü Likert Ölçeği. Yanıt seçenekleri 1= kesinlikle katılmıyorum ile 4= kesinlikle katılıyorum arasında değişmektedir.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Ebeveynler (Ana-Babalar).

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Ebeveynlik rolünü üstlenen bireyler).

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, çocuklar?na hikaye kitab? okuma eylemini ger?ekle?tiren veya bu konuda yeterlilik alg?s? ölçülmek istenen tüm ebeveyn gruplar?na uygulanabilir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-Report) yöntemiyle uygulan?r. Bireylerin, hikaye okumaya ili?kin kendi yeterlilik inan?lar?n? belirtmeleri beklenir.

Anahtar Kelimeler

Ebeveyn Yeterlili?i, Hikaye Kitab?, Erken Okuryazarlık, Okuma Motivasyonu, Özyeterlilik, Yap? Geçerlili?i.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

?leti?im E-posta Adresleri: huskotaman@hotmail.com

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Test Y?li?: 2009 (Kaynak makalenin yay?nland??? y?li).

?zinler ve Kullan?m Hakk?: Ölçek, akademik ?al??malarda yazar referans gösterilerek kullan?labılır. Ticari kullan?m için yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ücret: Akademik ve ara?t?rma amaçlı? kullan?m için ücret bilgisi belirtilmemi?tir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesine a?a??daki ba?lant?dan ula??labılır:

[ana-babalarin-hikaye-kitabi-okumaya-iliskin-ozyeterlilik-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Kotaman, H. (2009). Ana-Babalar?n Hikaye Kitab? Okumaya ?li?kin Özyeterlilik Ölçe?i. **Türk E?itim Bilimleri Dergisi**, 7(4), 767-780.

Ana-Babalar?n Hikaye Kitab? Okumaya ?li?kin Özyeterlilik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçeğin maddeleri sunulmamıştır. Ölçeğin 10 maddeden oluştuğu belirtilmiştir.

ARABPSYCHOLOGY.COM